

DR-101

December-2013

B.Com. Sem.-I**CC-102 : Human Resource Management**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) જવાબો મુદ્દાસર લખો.

Instructions : Answer to the point.

(2) જમણી બાજુના આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.

Figures to the right indicate marks.

1. (A) માનવ સંસાધન સંચાલન એટલે શું ? તેના વિવિધ ઉદ્દેશો જણાવો. 6
 What is Human Resource Management ? Explain its various objectives.
 અથવા/OR
 માનવ સંસાધન સંચાલનનું મહત્ત્વ સમજાવો.
 Explain the importance of Human Resource Management.
- (B) માનવ સંસાધન સંચાલકોની લાયકાતો અને ગુણો ટૂંકમાં જણાવો. 4
 Explain briefly the qualities and qualification of H.R. Managers.
 અથવા/OR
 માનવ સાધન આયોજનના હેતુઓ જણાવો.
 State the objectives of a Man Power (Human Resource) Planning.
- (C) માનવ સાધન આયોજનની પ્રક્રિયા ટૂંકમાં સમજાવો. 4
 Explain in brief the process of Human Resource Planning.
 અથવા/OR
 માનવ સાધન આયોજનને અસર કરતા આંતરિક પરિબલો જણાવો.
 Explain internal factors affecting Man Power Planning.
2. (A) કર્મચારીની વૈજ્ઞાનિક પસંદગીની પ્રક્રિયા જણાવો. 6
 Explain the scientific procedure for the selection of an employee.
 અથવા/OR
 કર્મચારીની વૈજ્ઞાનિક પસંદગી માટે યોજવામાં આવતી વિવિધ કસોટીઓ જણાવો.
 Explain various employment test for the scientific recruitment of employee.

- (B) તાલીમ કોને કહેવાય ? તેની જરૂરીયાત સમજાવો. 4
 What is training ? Explain its requirement.
 અથવા/OR
 તાલીમ અને વિકાસ વચ્ચે તફાવત જણાવો.
 Differentiate between training and development.
- (C) માનવ સાધન વિકાસની જરૂરિયાતો જણાવો. 4
 Explain the need for Human Resource Development.
 અથવા/OR
 માનવ સાધન વિકાસની પદ્ધતિઓ જણાવો.
 Explain the various methods of Human Resource Development.
3. (A) કામગીરી મૂલ્યાંકનનો અર્થ જણાવી ઉદ્દેશો જણાવો. 6
 Give the meaning of performance appraisal. Explain its objectives.
 અથવા/OR
 કાર્યક્ષમતા પ્રમાણે બઢતી કઈ રીતે ચઢીયાતી છે ?
 How promotion according to Merit is better ?
- (B) બદલી એટલે શું ? તેના કારણો જણાવો. 4
 Explain the meaning and causes of transfer.
 અથવા/OR
 અપકર્ષ અંગેના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો જણાવો.
 Explain the guiding principles for demotion of an employee.
- (C) જુસ્સો કોને કહેવાય ? તેને અસર કરતા પરિબળો જણાવો. 4
 What is Morale ? Explain the factors affecting it.
 અથવા/OR
 ઔદ્યોગિક જુસ્સાનું મહત્ત્વ જણાવો.
 Explain the importance of industrial morale.
4. (A) કાર્યરચના અંગેના જુદા-જુદા ખ્યાલોની સમજૂતી આપો. 6
 Explain the different concepts of job design.
 અથવા/OR
 કાર્યરચનાને અસર કરતા પરિબળો ચર્ચો.
 Explain the factors affecting job design.

(B) કાર્યરચનાની ગુણવત્તા માટેની શરતો જણાવો.

Explain required condition for good quality of work life.

અથવા/OR

કાર્યજીવન ગુણવત્તાના ફાયદા જણાવો.

Explain the benefits of quality of work life.

(C) ગુણવત્તા વર્તુળનો અર્થ જણાવી તેની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ ટૂંકમાં સમજાવો.

Give the meaning of quality circle. Point out its main characteristics.

અથવા/OR

નોંધ લખો : ગુણવત્તા વર્તુળનું વ્યવસ્થાતંત્ર.

Write note on 'Organization of Quality Circle'.

5. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

Answer the following question in brief :

(1) માનવ સંસાધન સંચાલનના રોજગારીલક્ષી ક્રિયાત્મક કાર્યો કયા છે ?

What is the employment oriented operative functions of HRM ?

(2) "તમે તમારા માણસો સંભાળો, માણસો તમારું બધું જ સંભાળી લેશે." કેવી રીતે ?

"Mind your men ; men will mind all other things." How ?

(3) માનવ સાધન આયોજનની મુખ્ય મર્યાદાઓ કઈ છે ?

What are the main limitations of Human Resource Planning ?

(4) ઉમેદવારની રૂબરૂ (મૌખિક) મુલાકાત શા માટે યોજવામાં આવે છે ?

Why oral interview of candidate is arranged ?

(5) કર્મચારી ભરતીના બાહ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનોના નામ આપો.

Give the name of external sources of recruitment of an employee.

(6) માનવસાધન વિકાસના ગમે તે ત્રણ કાર્યો જણાવો.

Write down three functions of HRD.

(7) માનવસંસાધનના હિસાબો એટલે શું ?

What is Human Resource Accounting ?

(8) સિનિયોરીટી પ્રમાણે બઢતી કોને કહેવાય ?

What is Seniority Promotion ?

(9) બદલી શા માટે શિક્ષાત્મક પગલું નથી ?

Why transfer is not punitive punishment action ?

(10) કર્મચારીનો અપકર્ષ શા માટે કરવામાં આવે છે ?

Why demotion of an employee is done ?

- (11) નીચા જુસ્સાની કઈ નિશાનીઓ છે ?
What is the sign of low morale ?
- (12) કાર્ય ફેરબદલી કોને કહેવાય ?
What is Job Rotation ?
- (13) કાર્ય વિસ્તૃતીકરણ એટલે શું ?
What is Job Enlargement ?
- (14) ગુણવત્તા વર્તુળની મુખ્ય મર્યાદાઓ કઈ છે ?
What are the main limitations of quality circle ?
-